

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

DECIZIE

15 mai 2019

mun. Chișinău

Colegiul Penal în următoarea componență:
președinte
judecători

Timofti Vladimir
Catan Liliana
Guzun Ion

examinând admisibilitatea în principiu a recursului ordinar declarat de partea vătămată Olaru Victoria, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău din 27 noiembrie 2018, în cauza penală privindu-l pe

ȘOVA Corneliu XXXXX, născut la XXXXX,
originar din XXXXX, domiciliat în XXXXX.

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 08.09.2017 – 31.05.2018;

Instanța de apel: 27.06.2018 – 27.11.2018;

Instanța de recurs: 12.03.2019 – 15.05.2019.

Asupra recursului ordinar declarat, în baza actelor din dosar, Colegiul Penal

c o n s t a t ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Chișinău (sediul Ciocana) din 31 mai 2018, Șova C. a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 201¹ alin. (1) lit. a) Cod penal la 1 an închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis.

În temeiul art. 90 Cod penal, instanța a dispus suspendarea condiționată a executării pedepsei stabilite lui Șova C. pe un termen de probațiune de 2 ani.

Acțiunea civilă înaintată de partea vătămată Olaru V. în partea încasării prejudiciului material a fost admisă integral, cu dispunerea încasării din contul inculpatului în beneficiul părții a sumei de 598,96 lei.

La fel, din contul inculpatului s-a dispus încasarea în beneficiul statului a sumei de 1074 lei, cheltuiți în legătură cu efectuarea expertizelor judiciare.

2. Pentru a pronunța sentința, prima instanță, *în fapt*, a constatat că Șova C., la 26 martie 2016, în perioada de timp cuprinsă între ora 12:00 min. și ora 12:30 min., acționând intenționat și dându-și seama de acțiunile sale prejudiciabile, aflându-se la domiciliul său situat pe XXXXX, în rezultatul unui conflict iscat cu fosta soție, Olaru V., cu care acesta se afla în condiții de colocuire, în prezența fiului lor minor, XXXXX, a numit-o pe cet. Olaru V. cu cuvinte necenzurate și i-a aplicat o lovitură cu pumnul în

regiunea urechii stângi, cauzându-i conform raportului de expertiză medico-legală nr. 1433/D din 01 iunie 2016, vătămarea ușoară a integrității corporale și a sănătății.

Totodată, potrivit raportului de expertiză psihiatrico-psihologică legală ambulatorie nr. 836a-2016 din 15 septembrie 2016 s-a stabilit că partea vătămată Olaru V. a dezvoltat o tulburare de stres posttraumatică, manifestată prin tulburări de somn, dispoziție diminuată, cefalee periodică, anxietate, lipsa aspirațiilor de viitor.

Pe baza stării de fapt expuse, confirmată de probele administrate, instanța a reținut că, *în drept*, acțiunile inculpatului întrunesc elementele constitutive ale infracțiunii prevăzute de art. 201¹ alin. (1) lit. a) Cod penal - violența în familie, adică *acțiunea intenționată comisă de un membru de familie asupra altui membru de familie, manifestată prin maltratare, alte acțiuni violente, soldate cu vătămarea ușoară a sănătății*.

3. Legalitatea și temeinicia sentinței de condamnare în termenul și modul prevăzut de art. 401-402 Cod de procedură penală, a fost contestată cu apeluri de către procuror, partea vătămată, inculpatul și avocatul acestuia Guțu T.

3.1. Procurorul a solicitat casarea parțială a sentinței, cu pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care Șova C. să fie recunoscut vinovat de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 201¹ alin. (1) lit. a) și b) Cod penal, cu stabilirea pedepsei sub formă de închisoare pe un termen de 2 ani. Executarea pedepsei, în conformitate cu prevederile art. 90 Cod penal, să fie suspendată condiționat pe o perioadă de probațiune de 3 ani.

Apelantul a menționat că, în urma cercetării probelor în instanța de judecată s-a demonstrat faptul că Șova C. pe parcursul lunii mai a anului 2015 până în luna martie a anului 2016, a întreprins mai multe acțiuni de intimidare în scopul impunerii voinței în privința fostei soții Olaru V., cu care se afla în condiții de colouire, astfel învinuirea adusă inculpatului în ședința de judecată în sensul agravării, prin incriminarea săvârșirii infracțiunii în baza art. 201¹ alin. (1) lit. a), b) Cod penal, a fost pe deplin probată, inclusiv prin declarațiile martorului Bîtcă D. și a părții vătămate Olaru V., din care rezultă că Șova C., își impunea voința prin limitarea accesului în domiciliul comun, prin deteriorarea hainelor și a bunurilor comune.

În același context, apelantul a invocat că instanța nu a dat apreciere raportului de expertiză psihiatrico-psihologică legală ambulatorie nr. 836a-2016 din 15.09.2016, în care se descrie că partea vătămată Olaru V. a dezvoltat o tulburare de stres posttraumatică manifestată prin tulburări de somn, dispoziție diminuată, cefalee periodică, anxietate, lipsa de careva aspirații de viitor, totodată instanța nu a ținut cont de conținutul purtătorului de informație electronică de tip DVD-RW, în care sunt înscrise imagini foto cu ghiveciuri de flori cu pământ pe podea, toaleta plină cu apă și pământ, cu pereții apartamentului murdăriți și mai multe haine tăiate.

În opinia părții acuzării, toate acestea sunt suficiente pentru a demonstra vinovăția inculpatului de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 201¹ alin. (1) lit. a), b) Cod penal.

Procurorul a mai indicat că pedeapsa stabilită inculpatului este una prea blândă reieșind din faptul că legea prevede pedeapsa maximă sub formă de închisoare pe un

termen de 3 ani, iar la caz nu au fost stabilite circumstanțe atenuante care ar determina micșorarea termenului pedepsei, inculpatul nu și-a recunoscut vinovăția, nu a conlucrat cu organul de urmărire penală, mai mult, în cadrul cercetării judecătorești s-a stabilit că ultimul făcea abuz de băuturi alcoolice, totodată fiind anterior condamnat în baza art. 264¹ alin. (1) Cod penal, pentru conducerea mijlocului de transport în stare de ebrietate alcoolică cu grad avansat.

3.2. Partea vătămată a solicitat casarea sentinței, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care Șova C. să fie recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 201¹ alin. (2) lit. a) Cod penal. Apelanta a susținut că sentința contestată este bazată pe aprecierea unilaterală și eronată a circumstanțelor de fapt ale cauzei, ceea ce a dus la calificarea greșită a acțiunilor făptuitorului, instanța nu a apreciat la justa valoare probele administrate de organul de urmărire penală și nu a luat în considerație că infracțiunea a fost săvârșită în privința la doi membri ai familiei.

Partea a mai indicat că, potrivit circumstanțelor speței, acțiunile de violență în familie au fost săvârșite de Șova C. în privința lui Olaru V., manifestate prin violența fizică și psihică, soldată cu vătămarea ușoară a integrității corporale, și asupra copilului minor XXXXX, manifestată prin violență psihică, toate actele de violență au avut loc în prezența copilului minor. Drept urmare a acestor incidente, copilul minor XXXXX a avut de suferit foarte mult psihologic. Din declarațiile părții vătămate rezultă că: *”Copilul a suferit mult și a spus că se va urca pe un panou publicitar ca tata să fie închis, doar așa se va face auzit, iar la 26 martie 2016, data săvârșirii infracțiunii imputate condamnatului, evenimentul a fost înregistrat video pe tabletă de către copil”*, fapt ce nu a fost infirmat de către Șova C., ceea ce demonstrează indiferența tatălui față de starea psihologică a copilul său.

În opinia apelantei prima instanță nu a ținut cont de pericolul social sporit al acțiunilor întreprinse de inculpat, de circumstanțele comiterii infracțiunii, de faptul că acesta este scandalagiu și are un comportament neadecvat, iar toate în ansamblu au generat repetate adresări ale părții vătămate către organele de drept.

La fel, apelanta a indicat că la stabilirea pedepsei prima instanță a ignorat gravitatea infracțiunii săvârșite de Șova C., motivul ce a determinat săvârșirea infracțiunii, persoana celui vinovat, circumstanțele cauzei care agravează răspunderea inculpatului, și anume săvârșirea infracțiunii în prezența copilului minor și asupra copilului minor, care în consecință nu va contribui la atingerea scopului de restabilire a echității sociale, corectarea condamnatului precum și prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni din partea lui.

Totodată, apelanta a mai indicat că instanța de fond nu a motivat aplicarea prevederilor art. 90 Cod penal, dar s-a limitat doar la enumerarea circumstanțelor pe care le consideră atenuante, drept rezultat pronunțând o hotărâre neîntemeiată.

3.3. Avocatul Guțu T. și-a exprimat dezacordul cu sentința primei instanțe din motiv că infracțiunea comisă de Șova C., conform art. 16 alin. (2) Cod penal în redacția legii la momentul comiterii infracțiunii – 26 martie 2016, de către legiuitor a fost atribuită la categoria infracțiunilor ușoare, pentru care legea penală prevede în calitate de pedeapsă

maximă închisoare pe un termen de până la 2 ani. Potrivit art. 60 alin. (1) lit. a) Cod penal, prescripția tragerii la răspundere penală în privința inculpatului Șova C. a expirat la 26 martie 2018, însă, exceptând cele expuse, instanța de fond, la numirea pedepsei inculpatului s-a condus de legea care a înăsprit pedeapsa pentru această categorie de infracțiune, cu toate că acțiunile inculpatului Șova C. nu cad sub incidența sancțiunii noi și nu pot fi calificate ca infracțiune mai puțin gravă, pentru care legiuitorul a prevăzut prescripția tragerii la răspundere penală, conform art. 60 alin. (1) lit. b) Cod penal de 5 ani.

Din aceste considerente, avocatul a solicitat casarea sentinței, cu pronunțarea unei noi hotărâri prin care procesul penal în privința inculpatului Șova C. să fie încetat din motivul expirării termenului de tragere la răspundere penală.

3.4. Inculpatul și-a exprimat dezacordul cu sentința, făcând referire la prevederile art. 10 alin. (2) Cod penal, și menționând că art. 201¹ alin. (1) Cod penal (în redacția legii în vigoare la 26 martie 2016, data pretinsei comiterii a infracțiunii), prevedea pedeapsa cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 150 la 180 de ore sau cu închisoare de până la 2 ani, fiind infracțiune ușoară. Respectiv, în dependență de gradul prejudiciabil, infracțiunea dată se atribuie la categoria celor ușoare, iar art. 60 alin. (1) Cod penal, prevede că persoana se liberează de răspundere penală dacă din ziua săvârșirii infracțiunii au expirat următoarele termene: 2 ani de la săvârșirea unei infracțiuni ușoare.

Astfel, invocând prevederile art. 275 pct. 4) și art. 332 Cod de procedură penală, inculpatul a menționat că din ziua comiterii infracțiunii au expirat 2 ani, iar instanța de fond eronat a concluzionat asupra necesității aplicării pedepsei penale, fără a se expune asupra termenului de tragere la răspundere penală, circumstanță pe care a invocat-o atât el, cât și apărătorul său, fapt prin care consideră că a avut loc o violare a prevederilor art. 6 CEDO.

4. Prin decizia Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău din 27 noiembrie 2018, au fost respinse, ca neîntemeiate, apelurile declarate de procuror și partea vătămată Olaru V. și admise apelurile declarate de inculpatul Șova C. și avocatul acestuia Guțu T., cu casarea totală a sentinței și pronunțarea unei noi hotărâri potrivit căreia procesul penal în privința lui Șova C., în baza art. 201¹ alin. (1) Cod penal (în redacția Legii nr. 167 din 09.07.2010) a fost încetat, în legătură cu intervenirea termenului de prescripție de tragere la răspundere penală.

Acțiunea civilă înaintată de Olaru V. a fost admisă, cu încasarea de la Șova C. în beneficiul părții vătămate a sumei de 598 lei, cu titlu de prejudiciu material.

5. În partea descriptivă a deciziei, instanța de apel a menționat că, deși inculpatul în cadrul cercetării judecătorești în instanța de fond, cât și în cadrul urmăririi penale nu a recunoscut vina de comiterea acțiunii incriminate acestuia prin actul de învinuire, vina inculpatului de săvârșirea acțiunilor intenționate comise de un membru de familie în privința altui membru al familiei, manifestată prin maltratare, alte acțiuni violente, soldate cu vătămare ușoară a sănătății, se dovedește integral prin cumulul de probe pertinente din dosar.

Prin urmare, instanța de apel a considerat neîntemeiate argumentele invocate în cererile de apel de către procuror și partea vătămată care au solicitat calificarea acțiunilor inculpatului în baza art. 201¹ alin. (1) lit. a) și b) Cod penal și respectiv în baza art. 201¹ alin. (2) lit. a) Cod penal, or în situația din speță aceste norme nu sunt aplicabile, deoarece modificările operate la art. 201¹ Cod penal, cu agravantele solicitate de părțile apelante, au intrat în vigoare abia la 16 septembrie 2016, adică după comiterea faptei infracționale incriminate inculpatului.

Sub acest aspect, instanța de apel a menționat că, conform art. 10 alin. (2) Cod penal, legea penală care înăsprește pedeapsa sau înrăutățește situația persoanei vinovate de săvârșirea unei infracțiuni nu are efect retroactiv.

Totodată, instanța nu a reținut ca plauzibile alegațiile apelantei-parte vătămată care a pretins că acțiunile de violență comise de către inculpat au fost săvârșite și asupra copilului minor ceea ce impune calificarea în baza art. 201¹ alin. (2) lit. a) Cod penal, or instanța de fond întemeiat a reținut că potrivit art. 325 alin. (1) din Codul de procedură penală, judecarea cauzei în primă instanță se efectuează numai în privința persoanei puse sub învinuire și numai în limitele învinuirii formulate în rechizitoriu, iar prin prisma art. 326 Cod de procedură penală, modificarea învinuirii în sensul agravării situației inculpatului poate fi operată doar la inițiativa procurorului și ține doar de competența acestuia, nefiind posibilă intervenția în acest sens a instanței de judecată.

Din considerentele expuse, instanța a conchis că argumentele invocate în apelurile declarate de către procuror și partea vătămată Olaru V. împotriva sentinței sunt nefondate și urmează a fi respinse.

În continuare, cu referire la categoria și măsura de pedeapsă stabilită inculpatului de către instanța de fond, s-a reținut că din probele administrate în cauza penală rezultă, că Șova C. a comis infracțiunea prevăzută de art. 201¹ alin. (1) Cod penal la 26 martie 2016, iar potrivit legii penale în vigoare la momentul săvârșirii faptei, pedeapsa pentru această infracțiune era munca neremunerată în folosul comunității de la 150 la 180 de ore sau închisoare de până la 2 ani. Potrivit art. 16 alin. (2) Cod penal infracțiunea prevăzută de art. 201¹ alin. (1) Cod penal comisă de Șova C. la 26 martie 2016, în funcție de caracterul și gradul prejudiciabil, se atribuie la categoria celor ușoare.

Potrivit art. 60 alin. (1) și (2) Cod penal, persoana se liberează de răspundere penală dacă din ziua săvârșirii infracțiunii au expirat următoarele termene: *a) 2 ani de la săvârșirea unei infracțiuni ușoare*. Prescripția curge din ziua săvârșirii infracțiunii și până la data rămânerii definitive a hotărârii instanței de judecată.

Potrivit art. 332 alin. (1) Cod de procedură penală, în cazul în care pe parcursul judecării cauzei, se constată vreunul din temeiurile prevăzute în art. 275 pct. 5)-9), 285 alin. (1) pct. 1), 2), 4), 5) CPP, precum și în cazurile prevăzute în art. 53-60 din Codul penal, instanța, prin sentință motivată, încetează procesul penal în cauza respectivă.

În speță, din situația descrisă mai sus rezultă că, din momentul săvârșirii infracțiunii, 26 martie 2016, și până la data rămânerii definitive a hotărârii instanței de judecată, s-au scurs 2 ani. Prin urmare, în aceste împrejurări, instanța de apel a considerat

aplicabile prevederile art. 60 alin. (1) Cod penal în privința inculpatului Șova C., cu încetarea procesului penal.

Totodată, cu referire la acțiunea civilă înaintată de partea vătămată Olaru V., prin care aceasta a solicitat încasarea din contul inculpatului a sumei de 598,96 lei, cu titlu de prejudiciu material suportat în legătură cu tratamentul pe care l-a urmat în rezultatul leziunilor provocate de inculpat, instanța de apel a considerat-o întemeiată și pasibilă admiterii.

6. Nefiind de acord cu decizia instanței de apel, partea vătămată Olaru V. a atacat-o cu recurs ordinar solicitând casarea acesteia și remiterea cauzei la rejudecare, iar temeiul procesual al declarării recursului fiind art. 427 alin. (1) pct. 6) și 12) Cod de procedură penală: „*instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel sau hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția ori instanța a admis o eroare gravă de fapt, care a afectat soluția*”.

Recurenta menționează că, analizând actul judecătoresc adoptat de instanța de apel, în raport cu circumstanțele cauzei, îl consideră pasibil casării din motivul încadrării juridice greșite a faptei reținute în sarcina inculpatului. La caz, s-a constatat cu certitudine că acțiunile de violență în familie au fost săvârșite de Șova C. în privința la doi membri ai familiei, asupra părții vătămate Olaru V., manifestate prin violență fizică și psihică, soldată cu vătămarea ușoară a integrității corporale, și asupra copilului minor XXXXX, manifestate prin violență psihică, având în vedere că actele de violență săvârșite de către Șova C. în raport cu partea vătămată Olaru V. au avut loc în prezența copilului minor.

Drept urmare a acestor incidente, copilul minor a suferit foarte mult psihologic, fapt ce nu a fost infirmat de către inculpat și demonstrează indiferența tatălui față de starea psihologică a copilul său. Deși instanțele ierarhic inferioare au făcut trimitere la probele din dosar, acestea însă nu au analizat minuțios și obiectiv fiecare probă separat sub toate aspectele, prin prisma pertinentei, concludenței și veridicității, iar în ansamblu, din punct de vedere al coroborării lor, în vederea încadrării juridice corecte a faptei infracționale.

În opinia recurente, în drept, faptele inculpatului urmau să fie încadrate juridic în baza art. 201¹ alin. (2) lit. a) Cod penal, violența în familie, adică *acțiunea intenționată, manifestată fizic și verbal comisă de un membru al familiei asupra unui alt membru al familiei, care a provocat suferință fizică și psihică, acțiune comisă asupra la doi membri ai familiei*. Termenul de prescripție pentru această infracțiune este de 5 ani, iar Șova C. ar urma să fie tras la răspundere penală. Acțiunile lui Șova C. manifestate prin violență asupra la doi membri ai familiei, nu se regăsesc în dispoziția art. 201¹ alin. (1) lit. a) Cod penal.

De asemenea, atât prima instanță, cât și cea de apel, nu au ținut cont de pericolul social sporit al acțiunilor inculpatului, de circumstanțele comiterii infracțiunii, de faptul că inculpatul este scandalagiu și are un comportament neadecvat, iar toate acestea au generat repetate adresări a părții vătămate către organele de drept, adică aceasta este o infracțiune continuă și ultimul act de violență nu este cel din 26 martie 2016.

Așadar, recurenta afirmă că, din cumulul de probe administrate se dovedește cert că inculpatul a acționat intenționat împotriva părții vătămate și a copilului minor al acesteia

săvârșind infracțiunea de violență în familie împotriva la doi membri ai familiei, care a provocat suferințe fizice și psihice, precum și vătămarea ușoară a integrității corporale.

Pe de altă parte, partea vătămată menționează că, în corespundere cu art. 414 Cod de procedură penală, instanța de apel, judecând apelul, urmează să verifice legalitatea și temeinicia hotărârii atacate pe baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din dosar și a oricăror probe noi prezentate instanței de apel sau poate cerceta suplimentar probele administrate de instanța de fond. Totuși, se consideră că aceste prevederi legale, deși sunt obligatorii, nu au fost întocmai respectate la judecarea cauzei în apel, iar erorile admise nu pot fi corectate în ordinea procedurii de recurs, întrucât instanța de apel nu s-a pronunțat asupra chestiunii dacă infracțiunea a fost corect calificată.

Astfel, în cazul în care s-ar fi aplicat corect norma de încadrare a faptei infracționale și anume prevederile art. 201¹ alin. (2) lit. a) Cod penal, instanța de apel nu ar fi aplicat față de inculpat art. 332 alin. (1) Cod de procedură penală, or în cazul dat termenul de prescripție pentru tragerea la răspundere penală nu a expirat. Prin încetarea procesului penal în privința lui Șova C., statul a eșuat să protejeze drepturile atât ale părții vătămate, cât și a copilului minor al acesteia.

Recurenta consideră că, la caz, au fost violate următoarele articole din Convenția Europeană a Drepturilor Omului: articolul 3 - interzicerea tratamentelor inumane și degradante - în privința lui Olaru V.; articolul 8 - dreptul la respectarea vieții private și de familie - în privința copilului minor XXXXX, articolul 14 - interzicerea discriminării - luat în conexitate cu articolul 3, în privința părții vătămate, dar și art. 41 - reparație echitabilă.

Republica Moldova a fost condamnată de către CtEDO în 4 cazuri de violență în familie (Eremia, Mudric, T.M și C.M.). În toate cazurile Curtea a criticat poziția organelor procuraturii, conform căreia nu poate fi pornită o urmărire penală în lipsa unor leziuni vizibile, constatând faptul că procuratura și organele judecătorești nu au acordat asistență efectivă până la momentul unui accident ulterior (exact ca și în cazul dat). În cazul T.M și C.M. c. Moldovei, Curtea a notat faptul că unul din reclamânți, fiind martorul abuzului față de mama sa, a fost supus unor suferințe peste limita minimă din perspectiva aplicării art. 3 CEDO.

În final, recurenta menționează că neexaminarea cererii depuse de procurorul ierarhic superior privind recunoașterea copilului ca parte vătămată și calificării acțiunilor lui Șova C. în baza art. 201¹ alin. (2) lit. a) Cod penal este o încălcare vădită a art. 13 din Convenția Europeană fiindu-i îngrădit dreptul la un recurs efectiv.

7. În conformitate cu prevederile art. 431 alin. (1) pct. 1¹) Cod de procedură penală, procurorul și avocatul Guțu T., care acționează în numele inculpatului, în referințele depuse privind opinia lor asupra recursului declarat de partea vătămată se pronunță pentru declararea inadmisibilității acestuia, ca fiind vădit neîntemeiat și lipsit de temeiuri legale.

8. Examinând admisibilitatea în principiu a recursului ordinar declarat de partea vătămată Olaru V., în baza materialelor din dosar și în raport cu criticele recurentei,

Colegiul Penal conchide asupra inadmisibilității acestuia, pentru următoarele motive.

Raționamentele instanței privind inadmisibilitatea acestui recurs se întemeiază, *în drept*, pe dispoziția art. 432 alin. (2) pct. 4) Cod de procedură penală, potrivit căreia instanța examinând admisibilitatea în principiu a recursului declarat împotriva hotărârii instanței de apel, fără citarea părților, în camera de consiliu, este în drept să decidă asupra inadmisibilității acestuia în cazul în care constată că este vădit neîntemeiat.

Recursul este considerat ca fiind vădit neîntemeiat, atunci când titularul acestuia invocă în cerere temeuri care nu sunt subsecvente circumstanțelor cauzei, sau când nu este argumentată suficient esența pretensei încălcări admise de instanțele ierarhic inferioare, sau când încălcările de referință nu au fost admise de instanța de apel.

În corespundere cu dispoziția art. 424 alin. (2) Cod de procedură penală, instanța de recurs examinează cauza numai în limitele temeiurilor prevăzute de art. 427 Cod de procedură penală, care în mod obligatoriu trebuie să fie invocate și argumentate corespunzător de către recurentă.

Din conținutul cererii de recurs se reține că partea vătămată, întemeindu-și cererea pe temeiurile de casarea stipulate de legislator în pct. 6) și 12) din art. 427 alin. (1) al Codului de procedură penală, pledează pentru desființarea integrală a deciziei instanței de apel, cu remiterea cauzei la rejudecare, pentru corectarea erorilor admise de Curtea de Apel la etapa precedentă de judecare a cauzei.

În esență, din cele expuse în cerere Colegiul desprinde că recurenta semnalează câteva probleme de drept, care în opinia ei au fost eronat soluționate de instanța de apel, în particular nefiind de acord cu soluția în partea ce ține de calificarea faptei reținute în sarcina inculpatului - în temeiul art. 201¹ alin. (1) lit. a) Cod penal, pronunțându-se pentru recalificarea acesteia în baza art. 201¹ alin. (2) lit. a) Cod penal, totodată criticând soluția în partea încetării procesului penal în legătură cu expirarea termenului de prescripție și în partea neexpunerii asupra tuturor argumentelor din cererea sa de apel.

Verificând actele cauzei instanța de recurs apreciază că criticele formulate de partea vătămată nu și-au găsit confirmarea, iar decizia recurată este legală și întemeiată urmând a fi menținută *ad integrum*. Colegiul Penal constată că instanța de apel a analizat cauza în fapt și în drept și a studiat în ansamblul ei problema vinovăției în cadrul laturii penale și a răspunderii civile a inculpatului. Totodată, în baza probelor administrate în prealabil în cadrul unei proceduri contradictorii și cu respectarea drepturilor procesuale garantate părților, instanța de apel just a apreciat că Șova C. a săvârșit infracțiunea de violență în familie de care a fost acuzat, totodată constatând că răspunderea penală pentru fapta comisă a fost prescrisă.

În aceeași consecutivitate de idei, Colegiul expunând motivele care au stat la baza inadmisibilității recursului declarat, relevă și faptul că încadrarea juridică a faptei are importanță atât pentru aplicarea corectă a legii penale, cât și pentru modul de desfășurare a judecății determinând, nu în ultimul rând, concordanța între conținutul legal al infracțiunii și conținutul constitutiv al acesteia. Mecanismul de încadrare juridică a faptei presupune implicit stabilirea textului din legea penală, care prevede și sancționează fapta socialmente periculoasă ce face obiectul cauzei penale.

În jurisprudența constantă a Curții Europene a Drepturilor Omului, se reamintește cu fiecare ocazie posibilă că echitatea unei proceduri se apreciază în raport cu ansamblul acesteia. Prin urmare, vorbind despre importanța încadrării juridice a unei fapte, Colegiul făcând trimitere la dispozițiile art. 6 § 3 lit. a) din Convenție, menționează despre necesitatea acordării unei atenții deosebite notificării „*acuzății*” aduse persoanei deferite judecării.

De altfel, principala problemă adusă în discuție pe orice cauză penală se referă la vinovăția sau nevinovăția persoanei în raport cu faptele infracționale imputate acesteia prin rechizitoriu. Prin sintagma de „*încadrare juridică a acțiunilor inculpatului*” se are în vedere determinarea și constatarea juridică a corespunderii exacte între semnele faptei prejudiciabile săvârșite și semnele componentei infracțiunii, prevăzute de norma penală, după cum se menționează expres și în art. 113 Cod penal.

Concomitent, urmează de notat că instanțele, conducându-se de dispoziția art. 325 alin. (1) Cod de procedură penală, urmează să judece cauza numai în privința persoanei puse sub învinuire și numai în limitele învinuirii formulate acesteia în rechizitoriu. Aceiași normă procesual-penală mai prevede că, modificarea învinuirii în instanța de judecată se admite dacă prin aceasta nu se agravează situația inculpatului și nu se lezează dreptul lui la apărare.

Lecturând conținutul rechizitoriului anexat la fila dosarului 203 din vol. I, se conchide că procurorul în acest act a consemnat expres despre faptul că: „... *prin acțiunile sale intenționate, Șova C. a săvârșit infracțiunea prevăzută de art. 201¹ alin. (1) lit. a) Cod penal, violența în familie, adică acțiunea intenționată comisă de un membru de familie în privința altui membru al familiei, manifestată prin maltratare, alte acțiuni violente, soldate cu vătămarea ușoară a integrității corporale și a sănătății.*”

Prin urmare, partea acuzării a constatat că acțiunile inculpatului se subscriu infracțiunii de violență în familie prevăzute de art. 201¹ alin. (1) lit. a) Cod penal, ceea ce denotă că instanțele de fond urmau să verifice dacă se confirmă sau nu vinovăția inculpatului anume în baza acestei norme penale. Pe lângă cele expuse, acestei cauze îi este propriu și un alt incident procedural prevăzut de art. 326 Cod de procedură penală, întrucât, la 17 aprilie 2018, la etapa judecării dosarului de către prima instanță, procurorul a depus o ordonanță de modificare a învinuirii înaintate anterior inculpatului în sensul agravării acesteia (f.d. 56-57, vol. II).

Reieșind din conținutul ordonanței nominalizate, se constată că, procurorul, în rezultatul cercetării judecătorești, a stabilit că probele administrate dovedesc incontestabil că inculpatul Șova C. a săvârșit o infracțiune mai gravă decât cea incriminată anterior și anume cea prevăzută de art. 201¹ alin. (1) lit. a), b) Cod penal, violența în familie adică acțiunea intenționată comisă de un membru de familie în privința altui membru al familiei, manifestată prin maltratare, alte acțiuni violente, soldate cu vătămarea ușoară a integrității corporale și a sănătății, precum și intimidarea în scop de impunere a voinței sau a controlului personal asupra victimei.”

De fapt, procurorul participant la judecarea cauzei penale este obligat să mențină pe tot parcursul procesului penal un rol activ, îndeplinind acțiuni eficiente în prezentarea și

probarea învinuirii aduse inculpatului, totodată procurorul este persoana care inițiază cereri și demersuri în sensul cercetării probelor, modificării învinuirii. Este inadmisibilă aducerea neîntemeiată de noi capete de acuzare în procesul judecării cauzei penale, însă, este la fel de inadmisibil ca reprezentantul acuzării de stat, care descoperă în cadrul procesului penal noi circumstanțe incriminatoare, să nu poată aplica pârghiile justiției pentru calificarea corectă și echitabilă a faptelor comise de inculpat. În acest caz s-ar încălca dreptul la un proces echitabil al părții vătămate și al societății, care acuză persoana prin intermediul procurorului.

Dreptul procurorului, prevăzut de art. 326 alin. (1) Cod de procedură penală, de a modifica învinuirea în sensul agravării: *„dacă probele cercetate în ședința de judecată dovedesc incontestabil că inculpatul a săvârșit o infracțiune mai gravă decât cea incriminată anterior”*, se realizează prin emiterea în acest sens a ordonanței, iar instanța are obligația de a o accepta în cazul prezenței probelor incontestabile.

Prima instanță, fiind investită cu soluționarea fondului cauzei și fiind obligată să cerceteze minuțios probatoriul administrat a statuat că: *„Cu referire la învinuirea în cauză, instanța de judecată ajunge la concluzia că aceasta nu și-a găsit confirmarea în ședința de judecată, ori acuzatorul de stat a eșuat să probeze la acest capitol vinovăția inculpatului, fiind necesară excluderea învinuirii conform agravantei prevăzute la lit. b), din considerentele ce urmează. La baza unei condamnări de ordin penal nu poate sta o acuzație incertă, neclară și însoțită de contradicții.*

Instanța de judecată reține că, în speță, nu a fost administrată nici o probă care să confirme intenția inculpatului de intimidare în scop de impunere a voinței sau a controlului personal asupra victimei. Însuși formularea învinuirii în cauză denotă o incertitudine a acuzațiilor aduse lui Șova C., având un caracter de alternativă, în care se presupune că dânsul fie a urmărit impunerea voinței asupra victimei, fie controlul personal asupra victimei.

În mod cert, circumstanțele cauzei permit constatarea faptului intimidării părții vătămate de către inculpat, însă scopul acestei acțiuni nu este probat, nefiind posibilă operarea cu anumite prezumții în detrimentul inculpatului. Deși acuzatorul de stat a înaintat versiunea privind intimidarea în scop de impunere a voinței sau controlului personal asupra victimei, instanța de judecată remarcă faptul că, pe tot parcursul derulării procesului penal, partea vătămată nu a invocat acest aspect. Mai mult ca atât, însuși partea vătămată a susținut că comportamentul agresiv al inculpatului se datorează consumului de alcool, versiune susținută și de martorul Olaru I.”

Colegiul Penal se realizează statuărilor din sentință și consideră că instanța întemeiat a respins argumentele procurorului din ordonanța de modificare a învinuirii în sensul agravării, pentru că partea acuzării nu a probat acțiunile de intimidare în scop de impunere a voinței sau a controlului personal asupra victimei, imputabile inculpatului Șova Corneliu.

Totodată, din conținutul sentinței se mai constată că prima instanță a respins și obiecțiile părții vătămate privitoare la pretinsa calificare greșită a faptei comise de inculpat. Ca atare, alegațiile părții vătămate despre încadrare juridică greșită a faptei, nici

de jure nici *de facto*, nu puteau fi admise de instanțele de fond, odată ce inculpatului nu i s-a înaintat pe parcursul judecării cauzei învinuirea în baza normei solicitate de partea vătămată Olaru V. - art. 201¹ alin. (2) lit. a) Cod penal.

Pe lângă cele consemnate, Colegiul menține, ca fiind întemeiate, și alte statuări din decizia Curții de Apel referitor la aceiași chestiune de drept: „... *instanța de apel a considerat neîntemeiate argumentele invocate în cererile de apel de către procuror și partea vătămată care au solicitat calificarea acțiunilor inculpatului în baza art. 201¹ alin. (1) lit. a) și b) Cod penal și respectiv în baza art. 201¹ alin. (2) lit. a) Cod penal, or în situația din speță aceste norme nu sunt aplicabile, deoarece modificările operate la art. 201¹ Cod penal, cu agravantele solicitate de părțile apelante, au intrat în vigoare abia la 16 septembrie 2016, adică după comiterea fetei infracționale incriminate inculpatului. ... conform art. 10 alin. (2) Cod penal, legea penală care înăsprește pedeapsa sau înrăutățește situația persoanei vinovate de săvârșirea unei infracțiuni nu are efect retroactiv.*

Totodată, Colegiul nu va reține ca plauzibile alegațiile apelantei-parte vătămată care a pretins că acțiunile de violență comise de către inculpat au fost săvârșite și asupra copilului minor ceea ce impune calificarea în baza art. 201¹ alin. (2) lit. a) Cod penal, or instanța de fond întemeiat a reținut că potrivit art. 325 alin. (1) din Codul de procedură penală, judecarea cauzei în primă instanță se efectuează numai în privința persoanei puse sub învinuire și numai în limitele învinuirii formulate în rechizitoriu, iar prin prisma art. 326 Cod de procedură penală, modificarea învinuirii în sensul agravării situației inculpatului poate fi operată doar la inițiativa procurorului și ține doar de competența acestuia, nefiind posibilă intervenția în acest sens a instanței de judecată.”

La momentul comiterii fetei infracționale de către Șova C. dispoziția art. 201¹ alin. (1) era expusă în redacția următoare: „(1) *Violența în familie, adică acțiunea sau inacțiunea intenționată, manifestată fizic sau verbal, comisă de un membru al familiei asupra unui alt membru al familiei, care a provocat suferință fizică, soldată cu vătămarea ușoară a integrității corporale sau a sănătății, suferință psihică ori prejudiciu material sau moral, se pedepsește cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 150 la 180 de ore sau cu închisoare de până la 2 ani.”*

Având în vedere cele expuse, Colegiul Penal constată că chestiunile asupra cărora Curtea de Apel trebuia să se pronunțe odată ce a fost sesizată în acest sens cu apeluri, atunci când a conchis asupra vinovăției inculpatului Șova C. în baza art. 201¹ alin. (1) lit. a) Cod penal, au fost examinate în mod corespunzător, respectând garanțiile unui proces echitabil și reieșind din limitele învinuirii aduse inculpatului.

Concomitent, Colegiul, referindu-se la erorile judiciare care pot duce la casarea unei hotărâri judecătorești, specifică că simpla considerare a faptului că investigația în cauza deferită judecării, în opinia uneia din părți, a fost incompletă și părtinitoare, nu poate prin ea însuși, în absența erorilor judiciare sau a unor încălcări serioase a procedurilor judecătorești, erori evidente în aplicarea dreptului material sau procesual, să determine instanța de recurs să caseze soluția Curții de Apel.

Într-o altă ordine de idei, instanța de recurs specifică că corect instanța de apel verificând actele cauzei a statuat asupra necesității aplicării art. 60 Cod penal în legătură cu survenirea prescripției pentru tragerea la răspunderea penală a inculpatului, chestiune care de altfel este criticată de titulara cererii de recurs.

În acest aspect, se reiterează că una din modalitățile de încălcare a principiului securității raporturilor juridice, constatate de Curtea europeană în cazurile moldovenești, a fost ignorarea de către instanțele naționale a termenului de prescripție. Curtea a menționat în nenumărate rânduri că rolul pe care îl au termenele de prescripție este unul foarte important atunci când acestea sunt interpretate în lumina preambulului Convenției, preambul care declară preeminența dreptului ca fiind parte a patrimoniului comun al Statelor contractante. Bazat pe aceste considerente, Curtea a consemnat că nimic nu poate împiedica instanțele naționale de a verifica și a aplica termenul de prescripție, dacă acesta este incident cauzei. Prin urmare, aplicarea prescriptibilității legii în cazul inculpatului Șova C. de către instanța de apel a avut un efect compatibil cu principiul securității raporturilor juridice garantat de articolul 6 al Convenției, iar criticele părții vătămate în această parte fiind neîntemeiate.

Privitor la criticele recurente precum că instanța de apel nu i-a dat răspuns la toate argumentele din cererea ei de apel, se relevă că efectul art. 6 § 1 din Convenție este, *inter alia*, de a plasa orice „tribunal” sub obligația de a proceda la o examinare corespunzătoare a pledoariilor, argumentelor și probelor din dosar, care urmează a fi luate în considerație într-un mod adecvat. Totuși, deși art. 6 § 1 obligă instanțele de a prezenta motive în susținerea hotărârilor sale, norma nu poate fi înțeleasă întru a obliga să fie adus un răspuns detaliat pentru fiecare argument (*a se vedea Van de Hurk v. the Netherlands*, 19 April 1994, §§ 59 și 61, Series A no. 288, și *Burg and Others v. France (dec.)*, ECHR 2003-II). Extinderea obligației de a motiva poate depinde în special de natura deciziei și urmează a fi apreciată în lumina circumstanțelor fiecărei spețe în parte (*a se vedea Ruiz Torija v. Spain and Hiro Balani v. Spain, hotărâri din 9 decembrie 1994*, § 29 și § 27, respectiv, Series A nos. 303-A și 303-B, respectiv, și *Helle vs. Finland*, 19 decembrie 1997, Reports 1997-VIII, § 55). Prin alte cuvinte, instanțele nu sunt obligate să ofere un răspuns detaliat la fiecare argument avansat de părți, mai cu seamă dacă el este invocat în mod repetat, iar extinderea la care se aplică această obligație de a prezenta motive poate să varieze în dependență de caracterul deciziei și circumstanțele cauzei.

La caz, instanța de recurs își însușește concluziile instanței de apel, considerând că constatările acesteia sunt fundamentate în fapt și în drept pe actele cauzei, fiind amplu prezentate în hotărârea recurată argumentele care au dus la adoptarea soluției de încetarea a procesului penal în privința lui Șova C., dat fiind că a expirat termenul de prescripție pentru tragerea lui la răspunderea penală. În opinia instanței de recurs, instanțele de fond judecând această cauză, conducându-se de prevederile legale pertinente și de limitele învinuirii înaintate inculpatului, nu au încălcat careva drepturi fundamentale ale părții vătămate, după cum pretinde partea în cererea de recurs, or de fiecare dată echitatea unei proceduri urmează a fi apreciată în ansamblul ei.

Tot în opinia Curții, în cazul în care instanța supremă refuză să admită o cauză din motivul că nu sunt întrunite temeiurile legale pentru această cauză, o motivare foarte succintă poate satisface cerințele art. 6 din Convenție. (*a se vedea în acest sens cauza Bachowski v. Polonia din 02.11.2010*).

În consecință, Colegiul Penal reține că la judecarea acestei cauze în ordine de apel, instanța a respectat prevederile legale relevante, prescrise de art. 414-419 Cod de procedură penală și a pronunțat o hotărâre legală și întemeiată, adică nu există vreun temei legal pentru admiterea recursului ordinar în sensul declarat de partea vătămată.

9. În temeiul art. 432 alin. (1) – (2) pct. 4) Cod de procedură penală, Colegiul Penal

d e c i d e :

Inadmisibilitatea recursului ordinar declarat de partea vătămată Olaru Victoria, împotriva deciziei Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău din 27 noiembrie 2018, în cauza penală privindul pe Șova Corneliu XXXXX, ca fiind vădit neîntemeiat.

Decizia este irevocabilă, pronunțată integral la 5 iunie 2019.

Președinte

Timofti Vladimir

Judecător

Catan Liliana

Judecător

Guzun Ion